

รายงานการวิจัยในชั้นเรียน

เรื่อง

การพัฒนาทักษะด้านการฟังด้วยกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

นายธีรพงษ์ เกิดปรำงค์
รหัสนักศึกษา 571761321319

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2561

ชื่อเรื่องวิจัย การพัฒนาทักษะด้านการฟังด้วยกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้วิจัย นายธีรพงษ์ เกิดปรำงค์ โรงเรียนแพรภษาวิเทศศึกษา สมุทรปราการ

ปีการศึกษา 2561

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ดร.กมล ลาพูน
2. ดร.นิฤมล สุวรรณศรี

อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์สุกฤษฎี วงแวงน้อย

ครูพี่เลี้ยง นางสาวเรวดี รักษาศิลป์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยด้านการพัฒนาการทางภาษาควรจัดให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน โดยเฉพาะสติปัญญา (นิตยา คชภักดี . 2530 : 16) ซึ่งสอดคล้องกับ เพียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่เกิดขึ้นในวัยก่อนปฐมวัยนี้ จะเป็นรากฐานให้แก่พัฒนาการทางด้านปัญญาในระดับต่อไป และในการพัฒนาประชากรประเทศควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย เพราะเด็กพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม บุคลิกภาพอย่างรวดเร็ว ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงแรกมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาขั้นต่อไป (ดวงเดือน ศาสตร์ภัก. 2522:10-18)

การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานนับเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์อย่างหนึ่งที่เด็กสนใจ เด็กทุกคนชอบฟังนิทานโดยเฉพาะเด็กอายุ 4-6 ปี นิทานจึงเป็นสื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างสนุกสนานช่วยฝึกเด็กเป็นผู้รู้จักฟังมีสมาธิเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เนื้อหานิทานเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็กเรื่องราวจากนิทานจะสื่อความหมายต่อตัวเด็ก นอกจากความบันเทิงสนุกสนานผ่อนคลายความเครียดแล้ว ยังช่วยให้เกิดประโยชน์ในการปลูกฝังให้มีจิตใจอ่อนโยน กล้าหาญ รู้จักแบ่งปันความสุขให้ผู้อื่นส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี นิทานที่จะนำมาถ่ายทอดให้แก่เด็กมีมากมายขึ้นอยู่กับผู้สอนจะสอดแทรกเนื้อหาประเภทใดให้กับเด็ก เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานสอนคติธรรม นิทานวีรบุรุษ (อรัญญา เพิ่มพิรพัฒน์.2548:2)

ปัจจุบันผู้วิจัยสอนประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 โรงเรียนแพรภษาวิเทศศึกษา พบว่าเด็กมีปัญหาด้านการฟังในการทำกิจกรรมครูต้องหาแนวทางในการพัฒนาให้กับเด็กจึงจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทาน เพื่อกระตุ้นให้พัฒนาการที่ดีขึ้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟัง สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีทักษะด้านการฟังด้วยกิจกรรมการเล่านิทาน

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเล่านิทาน

ตัวแปรตาม คือ ทักษะด้านการฟัง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

เด็กชาย-หญิง อายุ 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนแพรภษาวิเทศศึกษา สมุทรปราการ จำนวน 10 คน

เนื้อหาสำหรับการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ นิทานประกอบภาพจากชุดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่มีเนื้อเรื่องเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 5 ปี

นิยามศัพท์

1.เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย-เด็กหญิง อายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นเรียนอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561ของโรงเรียนแพรภษาวิเทศศึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

2.แผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟัง การมีวินัยเพื่อช่วยให้การสอนของครูสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จุดประสงค์ การวัดและการประเมินผลช่วยให้เด็กปฐมวัยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าจากหนังสือที่มีเนื้อหาส่งเสริมทักษะด้านการฟัง การมีวินัยที่ผู้วิจัยเลือกนิทานมาประกอบการเล่า

4.การฟัง หมายถึง การรับรู้ความหมายจากเสียงที่ได้ยินเป็นการรับรู้สารทางหูในชีวิตประจำวันของเราทั้งที่ฟังจากบุคคลโดยตรงและฟังจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวคิด

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner)

บรูเนอร์ได้เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมว่าเป็นผลต่อการพัฒนาการทางสติปัญญา บรูเนอร์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive representation) (แรกเกิด - 2 ขวบ) เด็กจะแสดงการพัฒนาทางสมอง หรือทางปัญญาด้วยการกระทำ และยังคงดำเนินต่อไปเรื่อยๆตลอดชีวิตวิธีการเรียนรู้ในขั้นนี้จะเป็นการแสดงออกด้วยการกระทำ เรียกว่า Enactive mode จะเป็นวิธีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสัมผัส จับต้องด้วยมือ ผลัก ดึง รวมถึงการใช้ปากกับวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบๆตัว สิ่งที่สำคัญเด็กจะต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง เช่น การเลียนแบบ หรือการลงมือกระทำกับวัตถุสิ่งของ ส่วนผู้ใหญ่จะใช้ทักษะทางการที่ซับซ้อน เช่น ทักษะการขี่จักรยาน เล่นเทนนิส เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการเรียนรู้จากการคิด (Iconic representation) ในขั้นพัฒนาการทางความคิด จะเกิดการมองเห็น และการใช้ประสาทสัมผัสแล้ว เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ เหล่านั้นด้วยการมีภาพในใจ แทน พัฒนาการความรู้ความเข้าใจจะเพิ่มตามอายุเด็กที่โตขึ้น ก็จะสามารถสร้างภาพในใจได้มากขึ้น วิธีการเรียนรู้ในขั้นนี้ เรียกว่า Iconic mode เมื่อเด็กสามารถที่จะสร้างจินตนาการ หรือ มโนภาพ(Imagery)ในใจได้ เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ

ในโลกได้ด้วย Iconic mode ดังนั้นในการเรียนการสอนเด็กสามารถที่จะเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะความศรัทธา ขอบเขต กฎ และหลักการ ซึ่งไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ บรรณารักษ์ได้เสนอแนะให้นำวัสดุทัศนวัสดุมาใช้ในการสอน ได้แก่ ภาพนิ่ง โทรทัศน์ หรืออื่นๆ เพื่อที่จะช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น

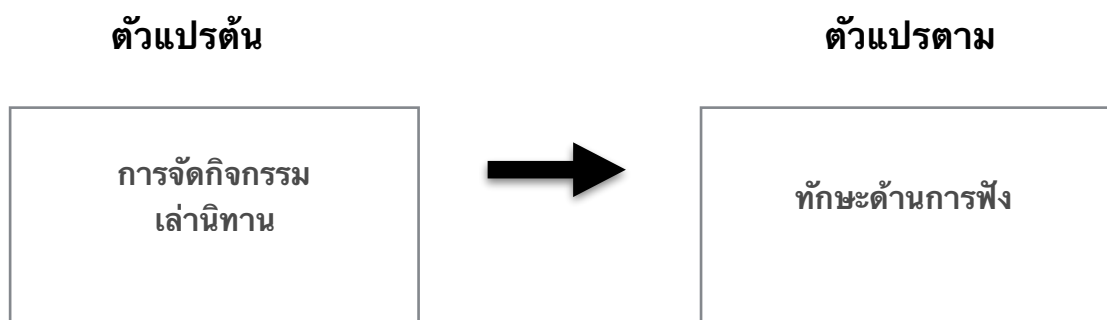
การนำแนวคิดของบรรณารักษ์ไปใช้ จากทฤษฎีของบรรณารักษ์จะเห็นได้ว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรปฏิบัติดังนี้

- 1) ให้เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัสสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง
- 2) พยายามให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม
- 3) ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กอย่างเหมาะสมกับวัย

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟัง การมีวินัย จากการเล่านิทานหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานมีทักษะการฟังดีขึ้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1.สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

- 1.1 หลักการจัดประสบการณ์
- 1.2 แนวทางการจัดประสบการณ์
- 1.3 การจัดกิจกรรมประจำวัน

2.นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

- 2.1 ความหมายของนิทาน
- 2.2 ประเภทของนิทาน
- 2.3 นิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยต่าง ๆ
- 2.4 ประโยชน์ของนิทาน
- 2.5 การเลือกนิทาน
- 2.6 คุณค่าของนิทาน
- 2.7 เทคนิคการเล่านิทาน
- 2.8 จุดมุ่งหมายของการเล่านิทาน
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกรณีเฉพาะเจาะจงของเด็กชาย-หญิงระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 จำนวน 4 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนแพรเทศศึกษาสมุทรปราการโดยเป็นห้องเรียนที่ผู้ศึกษาทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น

นวัตกรรมที่ใช้

แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่นิทาน

เหตุผลที่เลือกใช้นวัตกรรมนี้

เด็กปฐมวัยใน 4 – 5 ปี เป็นวัยที่ควรจัดกิจกรรมต่างๆให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและลักษณะที่พึงประสงค์จะเป็นพื้นฐานและสร้างระเบียบวินัยได้เป็นอย่างดีซึ่งเด็กวัยนี้เป็นวัยอยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่ๆตลอดเวลาดังนั้นผู้วิจัยจึงนำนวัตกรรมในด้านนิทานเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพื่อพัฒนาด้านการฟัง ความมีวินัย ความอดทน การรอคอย จากการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากการฟังนิทาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่จะนำมาวิจัย ดังนี้

- 1.แบบบันทึกการฟัง โดยใช้การสังเกตพฤติกรรม
- 2.แผนการจัดประสบการณ์การส่งเสริมทักษะการฟังโดยใช้หนังสือนิทาน
- 3.นิทานประกอบการทำวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการฟังของเด็กแต่ละคน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นเด็กปฐมวัย จำนวน 10 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

2.ดำเนินการวิจัยโดยจัดกิจกรรมในช่วงเวลา 11:00น.-11:20น.เด็กชาย-หญิงอายุ 4-5 ปี จำนวน 4 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวมการจัดกิจกรรมจำนวน 9 ครั้ง

3.นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการฟังโดยการสังเกตพฤติกรรมด้านการฟังนิทานโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ และบันทึกการสังเกตพฤติกรรมด้วยตนเอง

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการฟัง โดยการสังเกตพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกทางด้านการฟังและนำมาจัดบันทึกเป็นข้อมูล ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงไม่ใช่เกณฑ์การให้คะแนนกับเด็ก

ผลการสังเกต

ผลการสังเกตการจัดกิจกรรมเล่านิทาน เด็กมีพฤติกรรมการฟังนิทานในระหว่างกิจกรรมตอบคำถาม มีวินัยในการฟังมากขึ้น พฤติกรรมเด็ก 4 คน น้องเอ น้องบี น้องซี น้องดี ตามจำนวน 9 ครั้ง

ครั้งที่ 1 น้องเอกับน้องบีฟังครูเล่านิทานได้แต่ยังไม่ค่อยมีวินัยในการฟัง และน้องซี น้องดียังตอบคำถามได้ไม่คล่องแคล่ว

ครั้งที่ 2 น้องเอกับน้องบีเล่าถึงเรื่องในนิทานได้แต่ยังเล่าเรื่องที่ฟังยังไม่ชัดเจน

ครั้งที่ 3 น้องเอพยายามฟังและออกเสียงคำอ่านในนิทาน น้องบีพูดถึงเรื่องราวในนิทานได้คล่อง น้องซีฟังเรื่องได้แต่ยังเล่าไม่คล่อง น้องดีเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง

ครั้งที่ 4 น้องเอฟังและบอกเรื่องราวในนิทานได้ น้องซีและดีฟังเรื่องราวและเล่าได้มากขึ้น

ครั้งที่ 5 น้องเอกับน้องบีพูดถึงตัวละครในนิทาน และน้องซีกับน้องดีฟังพูดเล่าเรื่องในนิทานได้คล่อง

ครั้งที่ 6 น้องเอกับน้องบีเล่าเรื่องราวได้มากขึ้น น้องซีกับน้องดีฟังเรื่องได้มากขึ้น

ครั้งที่ 7 น้องซีฟังได้ชัดแต่ยังไม่คล่องในการเล่าเรื่องราวเพราะพูดเบา น้องดีฟังเล่าเรื่องอย่างคล่องแคล่วชัดเจน

ครั้งที่ 8 น้องเอกับน้องบีฟังเล่าเรื่องในนิทานได้คล่อง น้องซีฟังและบอกประโยชน์ของนิทานที่ฟังได้ ส่วนน้องดีฟังและเล่าเรื่องราวได้มากขึ้น

ครั้งที่ 9 น้องเอ น้องบี น้องซี และน้องดีฟังนิทานเล่าเรื่องราวได้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การทำงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการส่งเสริมทักษะทางการฟังโดยใช้นิทานประกอบภาพและการหาประสิทธิภาพของนิทานที่นำมาเล่าให้เด็กฟัง

สรุปการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะในการฟังโดยใช้นิทานประกอบประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นเด็กชาย-หญิงอายุ 4-5 ปี จำนวน 4 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนแพรกษาวิเทศศึกษา สมุทรปราการ โดยได้ดำเนินการดังนี้

- สังเกตพฤติกรรมในแต่ละครั้งที่มีการเล่านิทาน โดยบันทึกพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกในขณะที่ฟังนิทานของเด็กจำนวน 4 คน
- สังเกตการฟังและตอบคำถามกับครูและเพื่อนๆ ด้วยกันในขณะทำกิจกรรมเล่านิทานโดยผู้ทำวิจัยจดบันทึก
- การเปลี่ยนแปลงทางการฟัง เด็กเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นเรื่อยๆจากการฟังเรื่องราวในนิทานจากการฟังที่ยังไม่เป็นเรื่องราวจนเริ่มชัดเจนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีความสุขในการฟังนิทาน

อภิปรายผล

การทำผลงานวิจัยในครั้งนี้ ผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน น้องเอ น้องบี น้องซี, น้องดี(นามสมมติ) มีพฤติกรรมการฟังที่ดีขึ้นแสดงให้เห็นว่านิทานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการฟังของเด็ก(จิตราภรณ์ เตที่ยกุล 2531:54)กล่าวไว้ว่าการฟังนิทานของเด็กปฐมวัยโดยได้แสดงความรู้สึกผ่านสื่อและการพูดได้อย่างสนุกสนาน (เกริก ย้วยพันธ์. 2539:54)กล่าวไว้ว่า การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการด้านต่างๆ ทุกวันเด็กสามารถพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ ภาษา สังคม บุคลิกภาพ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์โดยใช้นิทานเป็นสื่อในการร่วมกิจกรรมต่างๆ หนังสือนิทานเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการเล่าเรื่องราวตามจินตนาการ ผู้ฟังมีการตอบสนองในการฟังนิทานอยากเป็นผู้เล่าให้คนอื่นฟัง และสามารถบอกเรื่องราวในนิทานได้ สามารถบอกให้ผู้อื่นเข้าใจในเรื่องราวที่ตนเองเล่า และมีจินตนาการฟังนิทานที่ผู้อื่นเล่าให้ฟัง ดังนั้นผู้เล่าจึงต้องให้เด็กได้ดูหนังสือนิทานแล้วเล่าสิ่งที่ตัวของผู้อ่านอยากบอกเล่าให้ผู้อื่นฟังเป็นการพัฒนาทักษะด้านการฟังให้ดีขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

- เด็กมีพัฒนาการด้านการฟังและสื่อสารกับผู้อื่นได้ดีขึ้น
- การจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่หลากหลายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น
- เด็กส่วนใหญ่มีความสนใจ และร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน
- เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นออกมาทางด้านการพูดได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

- นิทานสามารถนำไปใช้กับกิจกรรมได้หลายกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- จากการที่ได้จัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้หนังสือนิทาน เพื่อให้เด็กเกิดสิ่งเร้าและดึงดูดความสนใจ
- การเลือกหนังสือนิทานควรเลือกให้เหมาะสมกับวัย
- ผู้ทำวิจัยควรนำผลงานไปเผยแพร่ให้กับผู้สอนท่านอื่นๆ นำไปใช้เป็นแนวในการทำวิจัยในชั้นเรียนในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2560). ทฤษฎีแนวคิดและหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้. ใน เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้. บทที่ 1 (หน้า5-6). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

ภาพการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทาน

